

HALD Næringsråd
8800 Sandnessjøen

Regjeringen v/Samferdselsdepartementet

HØRINGSUTTALELSE OM ET BEST MULIG TRANSPORTSYSTEM LANGS KYSTEN I NORGE

iHALD Næringsråd har mottatt Oslo Economics sin utredning om ulike problemstillinger knyttet til kystens transportsystemer. Utredningen er utført på oppdrag fra Samferdselsdepartementet, og har en offentlig høringsfrist den 13.1.2026.

Utredningen har sett på utvalgte alternativer for hvordan transportbehovet langs kysten kan se ut etter 2030, hvilke miljøkonsekvenser den har og potensialet for ytterligere skjerping av miljøkravene.

HALD Næringsråd

HALD Næringsråd har ca 200 medlemmer og assosierte medlemmer i nedslagsfeltet, og medlemmene representerer industri, næringsliv, handel- og servicenæringene samt stiftelser, lag og foreninger. Foreningen er over hundre år, og lokalisert i Sandnessjøen, på Helgelandskysten. HALD Næringsråd representerer ulike nærings- og industriaktører i kommunene Herøy, Alstahaug, Leirfjord og Dønna, og arbeider tett sammen for å løse felles utfordringer, og overordnede mål er å redusere avstandsurene langs kysten og mellom kyst- og øykommunene. Samferdsel, regional utdanning og regionsenterutvikling er sentrale fellestiltak for å kunne utvikle Helgelandskysten, regionen og landet.

Alle våre medlemmer og interessenter lever og virker i aktive, produserende og verdiskapende by- og kystsamfunn, og består av attraktive, framgangsrike, store og små industri-, fiskeri og havbruksselskap, skipsverksteder, vertskap for operatørselskaper offshore og veletablerte forsyningsbaser for Norskehavet, stor service-havn og et betydelig logistikk-knutepunkt for varer og tjenester offshore, fiskeri- og havbruk samt passasjerer sjøveien med ulike rutegående transportmidler.

Sandnessjøen er by- og regionsenter, logistikk-knutepunkt for varer, tjenester, passasjerer og rutegående transport sjø- lande- og luftveien til/fra denne kystregionen. Helgeland havn har mer enn 12 tusen enkelt-anløp pr år av ferjer og hurtigbåter, kystrutene, større og mindre service- og nyttefartøy.

Usikkerhet i referanser og tall

Det er usikkerhet om tall- og statistikk materialet for godsmengder i rapporten fra Oslo Economics er korrekt. Godsmengder referer til 2023-tall, et år med reduserte antall kystrutefartøy gjennom halve året. Tall for godsmengder med Kystruten til/fra Sandnessjøen og alle øvrige havner som ble berørt, blir tilsvarende feil – i tabellen for 2023 refereres innlastet/utlastet volum 1.700 tonn. I 2024 er samme tallet 3.500 tonn og det er omtrent tilsvarende tall for 2025. Det bemerkes også at kystrutens liggetid i Sandnessjøen (ca 15-30 minutter) i svært liten grad innbyr eller gir anledning, til å dekke de faktiske behov og potensial for stykkgodstransport sjøveien nord-sør fra/til regionsenteret Sandnessjøen.

De siste 5 årene viser gjennomsnittlig håndtering av stykkgodsmengder på 11.500 tonn pr år over Helgeland havn IKS sine kaianlegg i Sandnessjøen. Dette viser at stykkgod som fraktes med kystruten i liten eller ingen grad representerer det faktiske behovet (potensialet) – i stor grad løses dette med alternative transportmidler og ofte på hjul både langt nord- og sørover langs kystveiene eller E6.

Konklusjon

Kystruten må videreutvikles og ikke begrenses verken i frekvens, forutsigbarhet eller distanse, og kombinasjon av rutegående gods- og passasjerer er nødvendig transportvei, i det langstrakte kystnorge – denne transportveien på moderne skip og kjøll, er effektiv, framtidsrettet, klima- og miljøvennlig, og gir kystsamfunnene nødvendige forutsetninger i fravær av bane (andre offentlige rutegående transportveier). Havnebyene langs kysten har både strøm og ladepunkt, og god og veletablert distribusjon øst-vest.

Kystruten er avgjørende for effektiv rutegående transport og logistikk, næringsutvikling, bosetting og beredskap samt meir bærekraftig reiselivsutvikling og bruk av rutegående reiseveier til/fra kystnorge.

Kort liggetid er betydelig flaskehals og sentral problemstilling i systemet. Korte anløp svekker kvaliteten på viktige og klimavennlige transport for industri og næringsliv.

Rapportens alternativ 2 må utredes og tilpasses

iHALD Næringsråd mener at rapportens alternativ 2 må utredes og tilpasses ytterligere ved å styrke og utvikle stykkgodstransportens faktiske behov og sikre moderne rutegående reiseveier langs kystnorge.

Kystruten vil være en viktig del av løsningen for å innfri nasjonale mål om å få overført 30% mer gods fra vei til sjø. Dagens godskapasitet er ikke representativ for verken behovet eller framtidig behov.

iHALD Næringsråd mener logistikk- og regionsenteret Sandnessjøen er en helt sentral kyst- og byhavn i kystrutens rutenett, og er helt naturlig knutepunkt for kystberedskap, logistikk og omlasting til/fra alle kyst- og øykommunene samt til/fra nabobyene Mo i Rana og Mosjøen.

Helårs rute mellom Bergen og Kirkenes og økt liggetid i Sandnessjøen, er begge helt avgjørende for å dekke dokumenterte og faktiske behov samt potensialet for å kunne øke både godsmengder og passasjerer sjøveien til/fra Sandnessjøen og Helgelandskysten.

iHALD Næringsråd ønsker gir med dette følgende innspill til utredningen, og det vises til samspill med industri- og næringsaktører og øvrige interessenter i kystregionen samt samarbeid med Alstahaug kommune og Helgeland havn om denne høringsuttalelsen, og tilslutter oss felles uttalelse:

1. Transportbehov

- Kystruten er en livsnerve for kystsamfunnene, også for Ytre Helgeland.
- Sikrer daglige anløp og gir et stabilt transporttilbud for passasjerer og gods.
- Alternative transportformer kan ikke fullt ut erstatte kystruten, særlig ved dårlig vær eller stengte veier og vil gi betydelig lengre reisetid.
- Fraktområdet for gods bør utvides til å omfatte hele strekningen mellom Kirkenes og Bergen. Kapasitetskravene for godsfrakten bør økes, og det bør stilles krav til at skipene kan ta på og av kjøretøy. I dette ligger også en klimagevinst, samt at det bidrar til å få mer gods over på «kjøll».

Kapasiteten for stykkgoods som følger Kystruten er svekket betydelig de siste årene. De nye fartøyene til Hurtigruten og Havila har vesentlig mindre lastekapasitet enn tidligere skip, og dette gjelder tørrlast og kjøll/frys.

Det er viktig at lastekapasiteten på fartøyene økes, ikke minst kapasiteten på kjøll / fryselastr og herunder kjøle og fryserom som kan kjøres kombinert ved behov.

Det må være universell løsning for lasteporter og palleheiser, som effektiviserer håndtering av gods i hamn. Godskapasitet må sees i direkte sammenheng med liggetid.

Kystbyen Sandnessjøen er regionsenter og omlastingshavn for kommunene Herøy, Dønna, Leirfjord, Mosjøen, Nesna, Rana, Vega, Lurøy, Rødøy og Træna.

Sandnessjøen er knutepunkt for lastførende hurtigbåtruter til de aller fleste nevnte kommuner og som igjen har knutepunkter til øyriket, men også videre nord mot Myken, Bodø og sør til Brønnøysund.

Helgeland er en landsdel med stor produksjon av mat fra havbruk og fiskeri, og det er framtidsrettet med økt frysekapasitet på 200 paller pr fartøy.

Godsmengder i rapporten fra Oslo Economics er hentet fra 2023, et år med et betydelig redusert antall kystrutefartøy halve året, og tallene for Sandnessjøen dette året viser bare 50 % av de reelle godsmengdene i normalår med kystruten.

Tallene for 2024 og 2025 viser ca 3.500 tonn pr år. De 5 siste årene viser gjennom-snittlig stykk gods fra/til Sandnessjøen på til saman 11.500 tonn, og dette viser et betydelig større behov og vekstpotensial i relevant godstransport kystveien på kystrutens strekning Bergen-Kirkenes.

2. Næringsutvikling

- Kystruten er avgjørende for fiskerinæringen og annen eksportrettet virksomhet.
- Frakter kjølevarer og tørrgods, og bidrar til verdiskaping i distriktene.
- Et svekket tilbud vil ramme lokale bedrifter og redusere konkurransekraften.
- Kystruten genererer flere tusen direkte arbeidsplasser og like mange arbeidsplasser hos leverandørene. Det vises for øvrig til rapport «Ringvirkningsanalyse av Hurtigruten» - Menon-publikasjon nr 176/2024 ([2024-176-Ringvirkningsanalyse-av-Hurtigruten.pdf](#)).

3. Bosetting og samfunnsutvikling

- Et godt transporttilbud er en forutsetning for å opprettholde bosetting i kystkommunene.
- Kystruten gir innbyggerne trygghet og mobilitet, og er viktig for rekruttering til arbeidsplasser.

4. Beredskap

- Kystruten har en kritisk rolle i beredskap ved naturhendelser, stengte veier eller bortfall av andre transportmidler.
- Kystrutens betydning for totalberedskapen bør innarbeides i det nye anbudet. Dagens løsning sikrer også over 1 500 norske, maritime arbeidsplasser.
- Seks av de 11 kystruteskipene er til enhver tid lokalisert nord for polarsirkelen. Skipene kan raskt omdisponeres til evakuering, nødhjelp og logistikk i krise, og utgjør et viktig element i beredskapen.
- Det er viktig at kystruten opprettholdes som en robust løsning for samfunnssikkerhet.

5. Reiseliv og markedsføring av Norge

- Kystruten er et ikonisk reiselivsprodukt og en viktig del av Norges profil som kystdestinasjon og kystnasjon.
- Bidrar til lokal verdiskaping gjennom turisme og gir internasjonal synlighet.
- Reduksjon i tilbudet vil svekke denne posisjonen.

6. Klima og miljø

- Vi støtter at anbudsutlysningen stiller krav til utslippsreduksjon og grønn teknologi.
- Kystruten kan være en foregangsaktør for grønn sjøtransport, og dette bør prioriteres i fremtidige kontrakter.
- I en sjøfartsnasjon som Norge bør man benytte nye tilbud på kystruten for å ta en mer fremoverlent og innovativ rolle for fremtidens kystrute. Kystruten bør benyttes som en foregangsaktør for grønn sjøtransport, og dette bør prioriteres i fremtidige kontrakter. Kystruten er en ideell kandidat til å teste ut ny teknologi basert på for eksempel hydrogen eller hydrogenderivater med sin korte distanse mellom havnene, noe som representerer en god redundans. Selskapene GreenH og Gen2Energy planlegger utvikling av hydrogenfabrikker for flytende hydrogen i henholdsvis Sandnessjøen og Mosjøen. Et biogassanlegg er også under utredning i Sandnessjøen.
- Elektrisk fremdrift er derimot avhengig av kritisk infrastruktur som allerede er under sterk press og kan være uheldig i en situasjon der denne er fraværende. Skulle man likevel velge elektrifisering vil infrastruktur for lading være på plass i Sandnessjøen ved neste anbudsperiode, noe som styrker at liggetiden bør økes for dette regionsenteret.

7. Prioritering av lokale reisende

- Det bør innføres ordninger som sikrer at lokale reisende får prioritet ved billettbestilling.
- Kystruten må fortsatt fungere som et reelt transporttilbud for fastboende.

8. Fleksibilitet i liggetid

- Vi anbefaler at kontrakten åpner for justering av liggetid i sentrale havner. Samtidig kan det være formålstjenlig å vurdere dette i sammenheng med sesongvariasjoner (sommer/vinter).
- Sandnessjøen er regionsenter for ytre Helgeland og har også en viktig rolle for andre nærliggende bykommuner;
 - ✓ Regionsenter med sykehus, videregående skole, høyskoletilbud og betydelig offentlig og privat tjenesteyting.
 - ✓ strategisk viktig infrastruktur og etablerte transportknutepunkter (flyplass, hurtigbåt, ferjer og buss)
 - ✓ Vertskap for et av Nord-Norges største ingeniørmiljø
 - ✓ Store industrielle aktører og flere av landsdelens viktigste fiskeri- og havbruksbedrifter
 - ✓ Base for operasjoner i Norskehavet nord, med betydelig offshoreaktivitet og tilhørende logistikkbehov og tjenester

By- og regionsenteret Sandnessjøen vil kunne tilby alle kystrutens aktører ulike varer og tjenester som er både tidskritiske og som kan planlegges ifm anløp og liggetid. Regionsenteret med forsyningbasene for offshoretjenester forsyner og leverer daglig både varer og tjenester til offshore- og «hotell» installasjonene i Norskehavet.

Disse konkurransedyktige logistikk og servicetjenestene kan leveres fra kystbyen og fra etablerte, robuste service- og logistikkselskaper.

Lengre og mer forutsigbar liggetid, vil legge til rette for disse mulighetene og samtidig bidra til å styrke Kystrutens verdiskaping og beredskapsrolle langs kysten.

Ser fram til å delta aktivt i drøftelser av Kystrutens rolle og seilingstider langs kyst Norge.

Sandnessjøen 12.1.2026

iHALD Næringsråd

for styret

Kalle Tysnes
Styreleder

Telefon +47 908 29 366

Mailadresse: post@aonf.no
Hjemmesider: www.iHald.no

Kopi: Herøy, Alstahaug, Leirfjord og Dønna kommuner
samt Helgelandsrådet, NHO og Nordland Fylke